

V. ÎNCHEIERE

§ 38. În ucraineana literară și, mai ales, în graiurile populare ucrainene de sud-vest există un număr însemnat de împrumuturi din limba română (cap. I, § 1,4).¹

Vechimea acestor împrumuturi nu este aceeași în toate cazurile, dar se poate dovedi că influența limbii române asupra limbii slavilor din Carpații Nordici datează de multe secole (cap. I, §§ 2, 3, cap. II, § 6, despre Wędkiewicz, cap. III, 2, s.v. *jarýč* etc.).

Împrumuturile din română au pătruns în ucraineană în mod nemijlocit, pe cale orală (cap. I, § 4). Împrumuturile „culte” sînt mai recente și mai puține, ele nu prezintă, ca primele, un interes deosebit pentru istoria raporturilor lingvistice româno-ucrainene (cap. I, § 4, pct. b).

Împrumuturile populare din limba română au o pondere diferită în sistemul lexical al limbii ucrainene: cuvinte locale, regionalisme, termeni deveniți ucraineni comuni, termeni cunoscuți în limba literară (cap. I, §§ 4, 5).

Studierea influenței românești asupra limbii ucrainene începe în jumătatea a doua a sec. XIX, cu Fr. Miklosich. Numărul contribuțiilor aduse în această problemă pînă în prezent este mare, iar calitatea lor — foarte diferită. O etapă nouă marchează, în cercetarea raporturilor lingvistice româno-ucrainene, folosirea datelor geografiei lingvistice (cap. II, § 6).

Împrumuturile din limba română sînt, de regulă, adaptate la sistemul fonetic și morfologic al limbii ucrainene. În această privință se observă o serie de corespondențe cu caracter legic (cap. III, 1, §§ 8—35).

Lista *alfabetică* a împrumuturilor lexicale din română (cap. III, 2) este o sinteză critică a listelor precedente, cu adaosuri culese din lucrări recente. Numărul împrumuturilor din această listă, fără a socoti variantele fonetice și derivatele proprii, este de 353 (Derivatele proprii de la împrumuturile din română neatestate în ucraineană fără sufixe sau prefixe, de ex. *ádzymka* < rom. dial. *ádzîmă*, prin stadiul ucr. * *ádzyma* etc., sînt cuprinse și ele în această cifră).

Gruparea *tematică* a împrumuturilor (cap. III, 3, §36) arată că și prin numărul, și prin vechimea lor, pe primul loc se situează termenii privitori la *păstorit* (cap. III, A).

În afara împrumuturilor lexicale, ucrainenii au făcut de la români și prin împrumuturi *calchiere*: calcări semantice și frazeologice (cap. IV, § 37).

Rezultatele studiului de față nu sînt definitive, căci influența limbii române asupra graiurilor populare ucrainene continuă, ca, de altfel, și influența limbii ucrainene asupra graiurilor populare românești. El este pasibil de a fi completat, precizat, iar pe alocuri, desigur, și îndreptat, mai cu seamă pe baza noilor cercetări dialectale pe teren, a monografiilor dialectale și, în deosebi, a geografiei lingvistice ucrainene și românești.

¹ Indicațiile asupra *localizării* termenilor ucraineni de origine românească din lista dată în lucrarea de față se bazează pe izvoarele scrise consultate de autor și specificate în paranteză, pentru fiecare caz în parte. Trebuie să se aibă însă în vedere că, de multe ori, aria de răspîndire a termenilor respectivi s-ar putea să fie în realitate *mai întinsă*. Este de presupus, de pildă, că *bălec* (vezi acest cuvînt), se cunoaște pe alocuri și în alte graiuri ucrainene decît cele de tip boikovian, în primul rînd în cele transcarpatice învecinate nemijlocit cu aria dialectală românească *baľ*. Cazurile de acest fel sînt numeroase, de-a lungul întregii zone de contract între cele două limbi.